

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.2.11>

ВИБОРЧА ТЕХНОЛОГІЯ КАНДИДАТІВ-«ДВІЙНИКІВ»: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ЗАКОНОДАВЧА ПРОТИДІЯ

Володимир Корнієнко

аспірант кафедри конституційного права

Національного університету «Одеська юридична академія» (Одеса, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-5936-9596

Анотація. У статті аналізується правова природа маніпулятивної виборчої технології – кандидатів-«двійників». Зазначена виборча технологія полягає в навмисній реєстрації кандидатів на виборню посаду з тотожними чи схожими біографічними даними з іншими, як правило, більш рейтинговими кандидатами. Завдяки аналізу виборчої практики на парламентських, президентських і місцевих виборах, статистичних даних Центральної виборчої комісії автор доходить висновку, що вказана технологія застосовується в плюральних/мажоритарних виборчих системах, спрямована на обман виборців і дає змогу вплинути на результат виборів. Розглянуто законодавче регулювання виборчих відносин у цій сфері та види відповідальності за порушення прав виборців. Запропоновано законодавчі превентивні заходи мінімізації застосування виборчої технології кандидатів-«двійників», що полягають у внесенні відповідних даних про зміну персональних відомостей.

Ключові слова: вибори, виборчий процес, виборці, виборчий бюлетень, виборчі технології, кандидат-«двійник», кандидат-«клон», голосування.

ELECTION TECHNOLOGY OF CANDIDATES-“TWINS”: THEORY, PRACTICE AND LEGISLATIVE COUNTERACTION

Volodymyr Korniienko

Postgraduate Student at the Department of Constitutional Law

National University “Odesa Law Academy” (Odesa, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-5936-9596

Abstract. The article analyzes the legal nature of manipulative electoral technologies – candidates-“twini”. This electoral technology consists in the deliberate registration of candidates for an elective office with identical or similar biographical data to other, usually higher ranking candidates. The technology is used in majoritarian/multiple electoral systems to trick voters into influencing the outcome of elections. Considered is the legislative regulation of electoral relations in this area and the types of responsibility for violation of voters' rights. The proposed legislative preventive measures to minimize the use of electoral technology by – candidates-“twins”, which consists in entering the relevant data on changes in personal data directly into the voting ballot.

Key words: elections, electoral process, voters, ballot paper, election technologies, candidate-“twin”, candidate-“clone”, voting.

TECHNOLOGIA WYBORCZA KANDYDATÓW – „SOBOWTÓRÓW”: TEORIA, PRAKTYKA I SPRZECIW LEGISLACYJNY

Volodymyr Korniienko

aspirant IV roku studiów Katedry Prawa Konstytucyjnego

Narodowego Uniwersytetu „Odeska Akademia Prawnicza” (Odessa, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-5936-9596

Adnotacja. Artykuł analizuje prawny charakter manipulacyjnej technologii wyborczej kandydatów – „sobowtórów”. Wspomniana technologia wyborcza polega na celowej rejestracji kandydatów na urząd wyborczy z tożsamymi lub podobnymi danymi biograficznymi z innymi, zwykle bardziej ocenianymi kandydatami. Dzięki analizie praktyk wyborczych w wyborach parlamentarnych, prezydenckich i lokalnych, statystyki Centralnej Komisji Wyborczej autor stwierdza, że wspomniana technologia jest stosowana w pluralnych/większościowych systemach wyborczych, mających na celu oszukanie wyborców i umożliwienie wpływu na wynik wyborów. Rozważono regulacje prawne dotyczące stosunków wyborczych w tym zakresie oraz rodzaje odpowiedzialności za naruszenie praw wyborców. Zaproponowano legislacyjne środki zapobiegawcze minimalizujące stosowanie technologii wyborczej kandydatów – „sobowtórów”, polegające na wprowadzeniu odpowiednich danych o zmianie danych osobowych.

Słowa kluczowe: wybory, proces wyborczy, wyborcy, głosowanie, technologie wyborcze, kandydat – „sobowtór”, kandydat – „klon”, głosowanie.

Вступ. Конституційне законодавство України передбачає обов'язок держави забезпечити вільні вибори, вільне волевиявлення виборців. Так, відповідно до статті 69 Конституції України, народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Частиною 2 статті 71 Основного Закону України виборцям гарантується вільне волевиявлення. Вибори в Україні є вільними. Громадянам України забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення під час голосування. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється (частини 1, 3 статті 14 Виборчого кодексу України). Натомість низька політико-правова культура суб'єктів та учасників виборчого процесу, скрутне економічне становище значної частини виборців, зневіра в дієвості прямої демократії стають підґрунтям для використання маніпулятивних виборчих технологій, які побудовані на обмані та підкупі. Серед таких однією з найстаріших і таких, що не втрачає актуальності, є технологія кандидатів-«двійників», чи «виборчих клонів».

Ця технологія застосовується в плюральних/мажоритарних виборчих системах, спрямована на обман виборців і дає змогу вплинути на результат виборів. Вона полягає в реєстрації кандидатів на виборню посаду з тотожними чи схожими біографічними даними (прізвищем, іменем по батькові, місцем роботи) з іншими, як правило, більш рейтинговими, кандидатами. Завдання такої маніпулятивної виборчої технології – відтягнути голоси в певного кандидата, оскільки при схожих персональних даних у бюлетенях виборець може легко припуститися помилки та проголосувати за кандидата-«двійника». На жаль, зазначена технологія від виборів до виборів на всіх рівнях засвідчує свою ефективність.

Проблематика застосування маніпулятивних виборчих технологій є постійним предметом наукових досліджень вітчизняних науковців. Серед них варто відмітити, зокрема, таких як М.В. Афанасьєва, Ю.Б. Ключковський, В.Ф. Нестерович, В.В. Полуєтков, І.В. Советников, М.І. Ставнійчук, С.В. Шестаков та інші. Віддаючи належне вищезазначеним науковцям і результатам їхніх наукових праць, варто зазначити, що питання протидії технології кандидатів-«двійників» усе ще залишається актуальним і законодавчо не вирішеним.

Метою статті є конституційно-правове дослідження маніпулятивної виборчої технології – кандидатів-«двійників» – і запропонування законодавчих шляхів протидії їй.

Основна частина. За критерієм відповідності виборчих технологій загальним демократичним принципам організації та проведення виборів, правовим і моральним нормам, політичній етиці їх поділяють на легальні, нелегітимні, нелегальні. Легальними є технології, які відповідають чинному законодавству; нелегітимні – це технології, що формально не порушують норми законодавства, але наявність у них певних процедур не відповідає загальним демократичним принципам організації та проведення виборів; нелегальні – такі, які прямо порушують норми виборчого законодавства (Афанасьєва, 2004: 7–8).

Нелегітимні виборчі технології здійснюють прихований, маніпулятивний вплив на суб'єктів виборчого процесу з метою управління їхньою поведінкою в необхідному маніпулятору напрямі. Спроба маніпулювання лише тоді має шанс на успіх, якщо факт впливу на адресат маніпуляції ним не усвідомлюється, а кінцева мета маніпулятора йому не відома (Афанасьєва, 2015: 208).

Стосовно пасивного виборчого права широко використовуваною у виборчій практиці при висуванні кандидатів є виборча технологія «двійників», які висуваються командою одного з кандидатів і всі свої дії погоджують із нею. Двійників, які висуваються на виборах, можна поділити на кілька видів. Перші висуваються з метою ведення передвиборчої агітації й організаційної діяльності, спрямованої на обрання основного кандидата. Наприклад, такий кандидат використовує свій ефірний час, надану друковану площу в інтересах основного кандидата, від свого імені подає скарги на конкурентів, призначає від свого імені в допоміжному основному кандидатові членів виборчих комісій, спостерігачів тощо. Інші – це кандидати-двійники, чимось схожі на конкурента, частіше за все використовуються кандидати-двійники з однаковими прізвищами, а нерідко й повні тезки. Коли, крім однакових прізвищ, імен по батькові створюються також схожі місця роботи, тоді навіть добре проінформованому виборцю важко розібратися, за кого голосувати. В умовах гострої боротьби та мінімального розриву між кандидатами-лідерами ефективність такого зловживання пасивним виборчим правом досить висока.

Незважаючи на соціально негативний результат подібної практики, з правової точки зору формально такі кандидати не порушують закону, оскільки вони не позбавлені права бути обраними та їм не можна заборонити балотуватися, а розглядаються як зловживання виборчим правом громадян України. Так само як і не можна заборонити їм змінювати прізвище, ім'я по батькові. Особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я. Право на зміну імені передбачено статтею 295 Цивільного кодексу України. Такі дії є правомірними й не становлять самі по собі правопорушення. Водночас у виборчому процесі зміна імені та прізвища може здійснюватися з прихованою метою – здійснення маніпулятивного впливу на волевиявлення виборців. Якщо метою зміни прізвищ, імені по батькові є зменшення рівня підтримки конкретного кандидата, це порушуватиме пасивне право кандидата бути обраним, а також і принцип вільних виборів, гарантованих, зокрема, і Конституцією.

Завдання законодавця полягає в тому, щоб, захистивши суб'єктивні виборчі права одного з кандидатів, не порушити при цьому права та свободи інших осіб.

Двійник у межах цієї виборчої технології використовується третьою особою (кандидатом-конкурентом на виборню посаду або політичною партією, яка бере участь у виборах) у межах виборчого процесу через активні дії (дискредитація опонента, розповсюдження недостовірної інформації або спілкування з виборцями та розповсюдження фактично від імені тезки непопулярних ідей) або пасивно (шляхом простого очіку-

вання результатів виборів). Важливою також є інформаційна ізоляція двійника від ЗМІ, щоб не відбулося відтоку інформації про плани організаторів такої технології.

На місцевих виборах роль такої технології може бути досить серйозною: це пов'язано з меншою кількістю виборців, а отже, і більшою «вагою» одного голосу.

Кандидат, який вважає, що його суб'єктивне виборче право порушується кандидатом-«двійником», може звертатися до уповноважених органів щодо притягнення до такої особи та причетних до неї до конституційної, адміністративної або кримінальної відповідальності.

Адміністративна відповідальність передбачена статтею 212²⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення – перешкоджання здійсненню виборчого права або діяльності суб'єкта виборчого процесу. Якщо таке перешкоджання поєднане з обманом або примушуванням, застосуванням або погрозою насильства, знищенням чи пошкодженням майна, то настає кримінальна відповідальність, передбачена статтею 157 Кримінального кодексу України. Крім того, статтею 160 Кримінального кодексу України передбачена кримінальна відповідальність у разі підкупу щодо особи, яка здійснила пропозицію, обіцянку або надала неправомірну вигоду, й особи, яка її прийняла.

Такі правопорушення вчиняються групою осіб: особою, яка має інтерес у розпорошенні голосів конкурента та обіцяє чи надає неправомірну вигоду двійнику (конкурент основного кандидата, його довірена особа, а також інші особи, найняті для організації вказаної технології), самим двійником, який змінює відомості про себе та подає документи для реєстрації кандидатом на виборну посаду в тому ж виборчому окрузі, що й основний кандидат. Оскільки зміна прізвища та імені – це правомірне дія, то в таких справах складно доводити умисел цієї особи. На наявність умислу може вказувати зміна імені під час виборчого процесу або невдовзі перед ним, а також установлення факту підкупу або отримання неправомірної вигоди, чим такі дії часто супроводжуються. Зокрема, на місцевих виборах 2020 за фактами реєстрації кандидатів-«двійників» Національна поліція Україна відкрила 11 кримінальних проваджень (Офіційний сайт Національної поліції, 2020).

За офіційними результатами позачергових виборів до Верховної Ради України, Комітет виборців України встановив, що 90878 виборців проголосувало за кандидатів-двійників. У середньому залежно від виборчого округу особи, які мають однакові прізвища з більш відомими кандидатами, отримували від 0,06% до 5% голосів виборців (Понад 90 тис. громадян проголосували на виборах за кандидатів-двійників, 2019).

На парламентських виборах дією такої технології також була технологія двійників за місцем роботи. Це стало можливим завдяки високій популярності самої політичної партії «Слуга народу» в поєднанні з маловідомістю її партійних кандидатів на виборні посади. Наприклад, в окрузі № 37 (м. Кривий Ріг) було зареєстровано п'ять самовисуванців, які використовували назву «Слуги народу», зазначаючись у біографічних даних представниками Приватного підприємства «ЗЕ! Слуга Народу», Громадської організації «Громадський рух «Слуга Народу»», Громадського руху «Слуга Народу», Громадської організації «Слуга для народу» тощо. Поліція відкрила 34 провадження за фактом протиправного використання найменування політичних партій (Фінальний звіт КВУ за результатами спостереження за позачерговими виборами народних депутатів України, 2019).

Технологія «двійників» у тому чи іншому вигляді на позачергових парламентських виборах у 2019 році застосовувалася приблизно в кожному третьому окрузі (Антон Авксентьєв, 2019).

На деяких виборчих округах результат кандидатів-двійників безпосередньо вплинув на результат виборів. Зокрема, на виборчому окрузі 106 у Луганській області один із кандидатів програв вибори через двійника. За результатами виборів, друге місце посів Юрій Анатольович Фурман, якого підтримали 19,37% виборців. При цьому різниця між першим і другим місцем становила 2,12%. При цьому за його двійника – Андрія Леонідовича Фурмана, віддали голоси 1622 виборців тобто 3,44%.

На місцевих виборах 2020 року технологія також використовувалися щодо кандидатів на посади голів місцевих рад. Так, в Умані місцева виборча комісія відмовила в реєстрації кандидатом чинному голові Уманської міської ради Олександрові Цебрію, але зареєструвала двох «двійників», один із яких повний тезка, які нещодавно змінили імена. Пізніше ЦВК скасувала постанову Уманської міської територіальної виборчої комісії про відмову в реєстрації кандидатом, але двійники залишилися в бюлетені.

На посаду міського голови Одеської міської ради претендували кандидати-двійники кількох політиків: зареєстровано Василя Зеленського (Циганська партія України), Олександра Зеленського (політична партія «Молодь до влади»). Також подавався на реєстрацію Саакашвілі Міхеїл Володимирович 1990 року народження від «Блоку Саакашвілі», тезка колишнього президента Грузії, на виборну посаду голови міської ради подавали документи для реєстрації п'ять Олегів Філімонович. Але при цьому Одеська територіальна виборча комісія відмовила в реєстрації однофамільцю чинного голови міської ради Труханову Богдану Юрійовичу.

До ЦВК надійшла скарга Одеської обласної організації Політичної партії «Слуга народу», суб'єктом оскарження в якій визначено Одеську міську територіальну виборчу комісію. У скарзі суб'єкт звернення просив визнати протиправною бездіяльність цієї комісії щодо нездійснення належної перевірки поданих документів і повідомлення про наявні недоліки в поданих до цієї виборчої комісії документах для реєстрації кандидатів на посаду Одеського міського голови В.В. Філімонова, О.А. Філімонова, В.С. Зеленського, О.В. Зеленського, О.В. Філімонова, М.В. Саакашвілі, О.В. Філімонова та у зв'язку з цим скасувати відповідні постанови.

Комісія, зокрема, установила відсутність у документах для реєстрації зазначених кандидатів документів про внесення грошової застави вказаними місцевими організаціями політичних партій, які висунули кандидатів на посаду міського голови. Окрім того, досліджені Комісією обставини в сукупності можуть свідчити про свідоме введення виборців в оману, а отже, перешкоджання вільному формуванню їхньої волі,

що є посяганням на гарантовані Конституцією України права громадян. Отже, Комісія скасувала відповідні постанови Одеської міської ТВК про реєстрацію кандидатів на посаду Одеського міського голови, висунутих двійників окремих кандидатів, державних і публічних діячів. А також ЦВК звернулася до Національної поліції України для проведення перевірки обставин, викладених у постанові Комісії, і вжиття відповідних заходів реагування в разі наявності відповідних підстав (Про скаргу Одеської обласної організації Політичної партії «Слуга народу», 2020).

Необхідно передбачити дієві механізми протидії цій технології й не лише з точки зору покарання винних, а і в напрямі превентивних дій з недопуску порушення пасивного виборчого права основного кандидата чи політичної партії.

Положення Виборчого кодексу України передбачає можливість виборців розмежовувати кандидатів за автобіографією. Згідно зі статтями 222–224 Кодексу, однією з умов реєстрації кандидатів є отримання територіальною виборчою комісією автобіографії. Серед іншого, в автобіографії мають бути всі попередні прізвища, імена (або одне з імен, якщо людина має подвійне) по батькові та дати їх зміни, якщо кандидат робив це впродовж останніх п'яти років до дня висування. До того ж, відповідно до частини 2 статті 47 Виборчого кодексу, інформація, яка міститься в документах для реєстрації кандидатом і подається до відповідної виборчої комісії, може бути оприлюднена й надана в порядку, визначеному Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Однак такі положення виборчого законодавства навряд чи можуть завадити використанню чи мінімізувати негативний вплив технології двійників.

Центральна виборча комісія в межах роботи з удосконалення Виборчого кодексу України (Центральна виборча комісія продовжує роботу над вдосконаленням Виборчого кодексу України, 2019) у частині запровадження механізмів боротьби з «двійниками» пропонувала запровадити механізм жеребкування для визначення черговості у виборчому бюлетені кандидатів, а також кримінальну відповідальність за використання технологій «двійників» на виборах.

Одним із тих засобів могло б стати законодавче закріплення обов'язку вказувати у виборчому бюлетені всі попередні прізвища, імена та по батькові кандидатів на виборну посаду, якщо кандидат змінював їх упродовж останніх п'яти років до дня висування. Це допомогло б виборцям зробити усвідомлений вибір серед кандидатів під час голосування та мінімізувати помилки.

Крім того, варто передбачити загальне положення у Виборчому кодексі України про заборону зловживання виборчими правами громадян України, а також заборону зловживання при здійсненні виборчих процедур, пов'язаних із підготовкою і проведенням відповідних виборів, установленням та офіційним оголошенням (офіційним оприлюдненням) їх результатів.

Висновки. Реєстрація кандидатами «двійників» окремих кандидатів, державних і публічних діячів дискредитує виборчий процес і результати виборів, це може загрожувати реалізації народовладдя в Україні. Запровадження дієвих законодавчих способів протидії такій маніпулятивній виборчій технології, а також формування належної правозастосовної практики щодо притягнення до юридичної відповідальності учасників таких маніпуляцій є запорукою мінімізації таких проявів у виборчій практиці в Україні. Необхідно внести відповідні зміни до Виборчого кодексу України та передбачити, що інформація про зміну кандидатом прізвища, ім'я по батькові протягом останніх п'яти років має бути вказана безпосередньо в бюлетені поряд із його персональними даними.

Список використаних джерел:

1. Авксентьев А. «Двійники» на виборах: електоральний рік від Юрія Тимошенка до Яни Світличної / Аналітичний центр «Обсерваторія демократії». URL: <https://goo.su/2U7w>.
2. Афанасьєва М.В. Виборча інженерія в Україні : монографія. Одеса : Юридична література, 2014. 382 с.
3. Афанасьєва М.В. Конституційно-правове забезпечення виборчих технологій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Одеса, 2004. 22 с.
4. За фактами реєстрації під час виборчого процесу кандидатів-«двійників» поліція відкрила 11 кримінальних проваджень. *Офіційний сайт Національної поліції*. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/vibori-2020/za-faktami-rejestracijipid-chas-viborchogo-proczesu-kandidativ-dvijnikiv-policiyiya-vidkrila-11-kriminalnix-provadzhen/>.
5. Понад 90 тис. громадян проголосували на виборах за кандидатів-двійників / ВГО «Комітет виборців України». URL: <http://www.cvu.org.ua/nodes/view/type:news/slug:ponad-90-tys-hromadian-proholosuvaly-na-vyborakh-za-kandydativ-dviinykiv>.
6. Про скаргу Одеської обласної організації Політичної партії «Слуга народу», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 01.10.2020 р. за № 21-34 14156 : Постанова Центральної виборчої комісії від 02.10.2020 № 334. URL: <https://act.cvk.gov.ua/acts/pro-skargu-odeskoi-oblasnoi-organizatsii-politichnoyi-partiyi-sluga-narodu-zareiestrovanu-v-tsentralniy-viborchiy-komisii-1-zhovtnya-2020-roku-za-21-34-14156.html>.
7. Фінальний звіт КВУ за результатами спостереження за позачерговими виборами народних депутатів України 21 липня 2019 року / ВГО «Комітет виборців України». URL: <http://catcut.net/hsHJ>.
8. Центральна виборча комісія продовжує роботу над удосконаленням Виборчого кодексу України / Центральна виборча комісія. 2020. URL: <https://www.cvk.gov.ua/actualna-informaciya/tsentralna-viborcha-komisiya-prodovzhuie-robotu-nad-vdoskonalennyam-viborchogo-kodeksu-ukraini.html>.

References:

1. Anton Avksent'yev (2019). «Dviynyky» na vyborakh: elektoral'nyy rik vid Yuriya Tymoshenka do Yany Svitlychnoyi [«Twins» in the elections: the election year from Yuri Tymoshenko to Yana Svitlychna] / Analitichnyy tsentr «Observatoriya demokratyi». URL: <https://goo.su/2U7w> [in Ukrainian].
2. Afanas'yeva, M. V. (2014). Vyborcha inzheneriya v Ukrayini [Electoral engineering in Ukraine]: monohrafiya. Odesa : Yurydychna literatura, 382 c. [in Ukrainian].
3. Afanas'yeva, M. V. (2004). Konstytutsiyno-pravove zabezpechennya vyborchykh tekhnolohiy v Ukrayini [Constitutional and legal support of election technologies in Ukraine]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. yur. nauk : spets. 12.00.02. Odesa, 22 c. [in Ukrainian].
4. Ofitsiynyy sayt Natsional'noyi politysiyi (2020). Za faktamy reyestratsiyi pid chas vyborchoho protsesu kandydativ-«dviynykyv» politysiya vidkryla 11 kryminal'nykh provadzhen' [Police opened 11 criminal proceedings on the facts of registration of «twin» candidates during the election process] URL: <https://www.npu.gov.ua/news/vibori-2020/za-faktami-rejestratsiji-pid-chas-vyborchoho-proczesu-kandidativ-dvijnikiv-policziya-vidkrila-11-kryminalnix-provadzhen/> [in Ukrainian].
5. VHO «Komitet vybortsiv Ukrayiny» (2019). Ponad 90 tys. hromadyan proholosuvaly na vyborakh za kandydativ-dviynykyv [More than 90 thousand citizens voted in the elections for twin candidates] URL: <http://www.cvu.org.ua/nodes/view/type:news/slug:ponad-90-tys-hromadian-proholosuvaly-na-vyborakh-za-kandydativ-dviynykyv> [in Ukrainian].
6. Normatyvni akty Tsentral'noyi vyborchoyi komisiiyi (2020). Pro Skarhu Odes'koyi Oblasnoyi Orhanizatsiyi POLITYCHNOYI PARTIYI «SLUHANARODU» [On the Complaint of the Odessa Regional Organization of the POLITICAL PARTY «SERVANT OF THE PEOPLE»], Zareyestrovanu V Tsentral'niy Vyborchiy Komisiiyi 1 Zhovtnya 2020 Roku Za № 21-34-14156. URL: <https://act.cvk.gov.ua/acts/pro-skargu-odeskoi-oblasnoi-organizatsii-politichnoyi-partiyi-sluga-narodu-zareiestrovanu-v-tsentralniy-vyborchiy-komisii-1-zhovtnya-2020-roku-za-21-34-14156.html> [in Ukrainian].
7. VHO «Komitet vybortsiv Ukrayiny» (2019). Final'nyy zvit KVU za rezul'tatamy sposterezhenhyya za pozacherhovymy vyboramy narodnykh deputativ Ukrayiny 21 lypnya 2019 roku [Final report of the CVU on the results of observation of the early elections of people's deputies of Ukraine on July 21, 2019]. URL: <http://catcut.net/hsHJ> [in Ukrainian].
8. Tsentral'na vyborcha komisiiya. 2020. Tsentral'na Vyborcha Komisiiya Prodovzhuye Robotu Nad Vdoskonalennyyam Vyborchoho Kodeksu Ukrayiny [The Central Election Commission Continues Work on Improving the Electoral Code of Ukraine] URL: <https://www.cvk.gov.ua/actualna-informaciya/tsentralna-vyborcha-komisiiya-prodovzhuie-robotu-nad-vdoskonalennyyam-vyborchoho-kodeksu-ukraini.html> [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.2.12>

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАТЕНТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Андрій Кудін

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3259-454X

Анотація. Актуальність статті полягає в тому, що протягом останніх років проблеми інституту адміністративного договору не втрачають своєї актуальності. Це зумовлюється насамперед зростанням ролі публічного права в регулюванні суспільних відносин, а також розвитком договірних стосунків у публічно-правових відносинах. Мета статті полягає в тому, щоб на основі системного аналізу норм законодавства, позицій учених-адміністративістів і науковців інтелектуального права, статистичної діяльності суб'єктів публічної адміністрації патентної діяльності розкрити адміністративний договір у сфері адміністративно-правового забезпечення патентної діяльності в Україні. З'ясовано, що в цивільному праві договірні відносини формуються на підставі вільного волевиявлення сторін. Кожна зі сторін сама вирішує питання доцільності прийняття на себе відповідних зобов'язань. Прийняти або не прийняти пропозиції щодо встановлення договірних відносин є правом кожної зі сторін. Зовсім інша ситуація виникає в умовах адміністративного договору. У статті визначено адміністративний договір у сфері адміністративно-правового забезпечення патентної діяльності в Україні як зовнішнє волевиявлення суб'єктів публічної адміністрації, що укладається між ними на договірній, взаємній і добровільній основі в письмово-правовій формі (договір, угода, меморандум) з приводу виконання обов'язків і гарантування прав у площині регулювання, забезпечення та розвитку патентної діяльності із загальною метою застосування адміністративної охорони до прав промислової власності й захисту публічних інтересів у суспільстві.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, електронне врядування, інструменти, механізм, патент, патентна діяльність, принципи, публічна адміністрація, статус, суб'єкт.